

допустимим доказом показання з чужих слів.

Показаннями з чужих слів є висловлювання, здійснене в усній, письмовій або іншій формі, щодо певного факту, яке ґрунтується на поясненні іншої особи.

При прийнятті рішення про визнання допустимим доказом показання з чужих слів суд зобов'язаний враховувати:

1) значення пояснень і показань, у випадку їх правдивості, для з'ясування певної обставини і їх важливість для розуміння інших відомостей;

2) інші докази щодо питань, передбачених попереднім пунктом, які подавалися або можуть бути подані;

3) обставини надання первинних пояснень, які викликають довіру щодо їх достовірності;

4) переконливість відомостей щодо факту надання первинних пояснень;

5) складність спростування пояснень, показань з чужих слів для сторони, проти якої вони спрямовані;

6) співвідношення показань з чужих слів з інтересами особи, яка надала ці показання;

7) можливість допиту особи, яка надала первинні пояснення, або причини неможливості такого допиту.

Суд має право визнати неможливим допит особи, якщо вона: відсутня під час судового засідання внаслідок смерті або через тяжку фізичну чи психічну хворобу; відмовляється давати показання в судовому засіданні, не підкоряючись вимозі суду дати показання; не прибуває на виклик до суду, а її місцезнаходження не було встановлено шляхом проведення необхідних заходів розшуку; перебуває за кордоном та відмовляється давати показання.

Суд має право визнати допустимим доказом показання з чужих слів, якщо підозрюваний, обвинувачений створив або сприяв створенню обставин, за яких особа не може бути допитана.

Отже, вищевикладеними способами чинний кримінальний процесуальний кодекс України наділяє слідчого суддю та суд повноваженнями для забезпечення права допитувати або вимагати допиту свідків у кримінальному провадженні.

Список використаних джерел:

1. Конституція України: прийнята на п'ятій сесії Верховної Ради України

28 червня 1996 року.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>;

2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод.

https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text;

3. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>;

4. постанова від 19 травня 2022 р.: Верховний Суд. Справа № 750/11103/18. <https://reyestr.court.gov.ua/>

Кіяниця Володимир Миколайович

старший викладач кафедри кримінального процесу та стратегічних розслідувань ННІ права та підготовки фахівців для підрозділів Національної поліції Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ

АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ПРОКУРОРСЬКОГО НАГЛЯДУ ПІД ЧАС ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ОРГАНІЗОВАНИМИ ГРУПАМИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

На сучасному етапі розвитку нашої незалежної держави особливу увагу безпосередньо відведено відповідному реформуванню системи органів прокуратури та впровадженню європейських стандартів їх діяльності, адже саме на прокуратуру покладаються найважливіші функції держави такі, як нагляд за дотриманням законів, прав та свобод людини та громадянина на стадії досудового провадження, нагляд за виконанням вироків судів та підтримання державного обвинувачення в судовому провадженні.

Доцільним є зазначити той факт, що відповідно до Конституції України органи прокуратури не підпадають під поділ органів державної влади на законодавчу, виконавчу та судову, а відповідно до Закону України «Про прокуратуру», сама по собі прокуратура України безпосереднім чином становить єдину систему, яка здійснює встановлені Конституцією нашої держави функції з метою захисту прав та свобод людини, загальних інтересів суспільства та держави в цілому [1], тобто, вона являє собою самостійну систему органів державної влади. Також, відповідно до статті 2 зазначеного вище Закону України, визначається, що на прокуратуру покладається чотири основних функції, а саме:

- 1) підтримання державного обвинувачення в суді;
- 2) представництво інтересів громадян або держави у суді у випадках, передбачених законом;
- 3) нагляд за додержанням законів органами, які проводять оперативно-розшукову діяльність, дізнання, досудове слідство;
- 4) нагляд за додержанням законів при виконанні судових рішень у кримінальних справах, а також при застосуванні інших заходів примусового характеру, пов'язаних із обмеженням особистої свободи громадян [1].

У свою чергу, зміст статті 36 Кримінального процесуального кодексу України (далі КПК України) визначає той факт, що прокурор здійснює свої повноваження відповідно до вимог, які передбачені КПК України та є незалежним у своїх діях, втручання в які осіб, які не мають на це повноважень категорично не допускається і тягне за це відповідальність. У свою чергу, органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи та організації, службові та будь-які інші фізичні та юридичні особи зобов'язуються слідувати вимогам та процесуальним рішенням прокурора [2].

Зауважимо на тому, що функціональна спрямованість діяльності прокурора залежить саме від стадій розслідування кримінального провадження та має окремі аспекти у застосування та певні особливості. Так, певні форми та способи

зазначеної реалізації функцій діяльності прокурорів, розрізняються специфікою та урахуванням особливостей кожної стадії процесу досудового розслідування. Законодавець чітко визначає, що на прокурорів покладаються функції нагляду за додержанням законності при прийнятті судових рішень у кримінальних провадженнях, а особливо це стосується застосування заходів примусового характеру та тих, що відповідним чином пов'язані з позбавленням чи обмеженням волі особи (наприклад, затримання, погодження клопотання про застосування відносно особи запобіжних заходів та інше).

Беручи до уваги жахливі події сьогодення, зауважимо, що відповідно до чинного Закону України «Про правовий режим воєнного стану» - визначається неприпустимість припинення повноважень органів державної влади, інших державних органів в умовах воєнного стану [3]. Дана норма Закону чітко висвітлює те, що у період дії правового режиму воєнного стану не можуть бути припинені повноваження судів, органів прокуратури України, органів, що здійснюють оперативно-розшукову діяльність та досудове розслідування.

У зв'язку із веденням воєнного стану на всю територію нашої незалежної України було прийнято рішення про внесення в чинне законодавство, зокрема в кримінально-процесуальне, певних змін та доповнень. Так, Верховною Радою було ухвалено Постанову «Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного, надзвичайного стану» від 24.03.2022 року №2162-IX [4].

Норми цього Закону передбачають особливості проведення досудового розслідування кримінальних проваджень, а також безпосередньо доповнюють новими повноваженнями органи прокуратури. Зауважимо, що відповідно до пункту 2 частини 1 статті 615 КПК України, у виключних випадках, керівнику відповідного органу прокуратури надано повноваження слідчого судді, якщо сам слідчий суддя позбавлений об'єктивної можливості виконувати свої функції, що передбачені статтями (перелік статей зазначається в даному пункті) чинного Кримінального процесуального кодексу та у разі підозри про вчинення тяжкого чи особливо тяжких злочинів, якщо затримка в обранні запобіжного заходу може призвести до втрати слідів кримінального правопорушення чи втечі особи, яка підозрюється [2].

Отже, можна зробити висновок, що прокурорський нагляд визначається самостійним, специфічним видом державної діяльності, який безпосередньо полягає у перевірці уповноваженим суб'єктом конкретного об'єкта, суворого дотримання ним вимог та норм чинного національного законодавства для попередження та виявлення порушень таких норм, а також прав і свобод людини та громадянина. В умовах воєнного стану працівників органів прокуратури було наділено новими повноваженнями, які самі по собі допомагають вийти із складної ситуації при розслідуванні кримінального провадження, у разі неможливості звернення за дозволом у проведенні чи задоволенні певних процесуальних дій.

Список використаних джерел:

1. Про прокуратуру: Закон України від 14.10.2014 року №1697-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18#Text> (дата звернення: 01.12.2022).
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 року №4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 01.12.2022).
3. Про правовий режим воєнного стану: Закон України від 12.05.2015 року №389-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/389-19#Text> (дата звернення: 01.12.2022).
4. Про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України щодо удосконалення порядку здійснення кримінального провадження в умовах воєнного, надзвичайного стану: Постанова Верховної Ради України від 24.03.2022 року №2162-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2162-20#Text> (дата звернення: 01.12.2022).

Крамаренко Юрій Миколайович

доцент кафедри кримінально-правових дисциплін ННПІ та ІО
Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ,
кандидат юридичних наук, доцент

ОКРЕМІ ПИТАННЯ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ ДО АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ В СФЕРІ ПРОТИДІЇ ОРГАНІЗОВАНИЙ ЗЛОЧИННОСТІ

Організована злочинність вирізняється високим рівнем пристосованості до оточуючого середовища, конспіративністю та мімікрією. За даними Європолу використання корупції та зловживання законними бізнес-структурами є ключовими рисами організованої злочинності в Європі. Дві третини злочинців регулярно вдаються до корупції, а більш ніж 80% злочинних мереж використовують легальний бізнес [1]. Також за даними Європолу серцевину злочинних мереж складають управлінські рівні та «польові ділки», що оточені фахівцями, які виконують функції інтелектуального забезпечення. Про перетікання фахівців високого рівня та бізнес-ресурсів до злочинних структур ще у 2012 році вказував Мойзес Наїм, який пов'язував ці тенденції із глобальною економічною кризою [2]. Сучасні світові процеси тільки підвищують рівень таких тенденцій. Все це дає можливості суб'єктам організованої злочинності мати вплив на соціальні та державні процеси, тобто фактично ставати альтернативним контуром влади. Вказані умови вимагають від правоохоронних органів удосконалення всіх напрямків та видів своєї діяльності.

Інформаційно-аналітична робота складає суттєву частину діяльності оперативних та слідчих підрозділів, що здійснюють боротьбу із організованими формами злочинності. Переважно завдяки такій роботі досягається мета кримінального провадження та забезпечується громадський порядок та безпека. Фахівцями виокремлюється оперативний, тактичний та стратегічний